

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2022.4.70>

DOŚWIADCZENIA PAŃSTW UNII EUROPEJSKIEJ W ZAKRESIE REGULACJI PRAWNYCH GWARANCJI SOCJALNYCH PROKURATORÓW

Vita Shal

*prokurator Wydziału Kontroli Finansowej
Urzędu Audytu Wewnętrzznego i Kontroli
Prokuratury Generalnej Ukrainy (Kijów, Ukraina)
ORCID ID: 0000-0001-9099-4253
Vitasal615@gmail.com*

Adnotacja. W artykule dokonano przeglądu wybranych zagadnień regulacji prawnych dotyczących zabezpieczenia społecznego prokuratorów w krajach Unii Europejskiej. W ramach badania przeprowadzono analizę ogólnych przepisów prawa profilowego krajów UE dotyczących ochrony socjalnej prokuratorów, dokonano przeglądu poszczególnych gwarancji socjalnych i ich utrwalenia w prawie państw UE. Należy zauważyć, że na poziomie krajów UE nie ma jednolitej normatywno-prawnej definicji gwarancji socjalnych prokuratorów, nie ma ustalonych ich rodzajów i jasnej listy. Autor określił również jako wątpliwe utrwalenie modelu regulacji normatywnej i prawnej ochrony socjalnej i gwarancji socjalnych prokuratorów, co wynika ze specyfiki krajowych systemów prawnych każdego z państw. Naukowcy nazwali pozytywne doświadczenia Bułgarii dotyczące równości prokuratorów i sędziów w sprawach mianowania, rozwoju kariery i dyscypliny oraz innych gwarancji społecznych. Lecz osobno podkreślono szczegółowe i dogłębne badanie takiej równości właśnie dla Ukrainy. Szczególną uwagę zwraca się na doświadczenie innych krajów w regulowaniu czasu pracy prokuratorów i określaniu obciążenia prokuratorów.

Słowa kluczowe: prokurator, ochrona socjalna, zabezpieczenia społeczne, regulacje prawne, kraje Unii Europejskiej.

EXPERIENCE OF THE COUNTRIES OF THE EUROPEAN UNION REGARDING THE LEGAL REGULATION OF SOCIAL GUARANTEES OF PROSECUTORS

Vita Shal

*Prosecutor of the Financial Control Department Internal Audit and Control Department
General Prosecutor's Office of Ukraine (Kyiv, Ukraine)
ORCID ID: 0000-0001-9099-4253
Vitasal615@gmail.com*

Abstract. The article examines certain issues of legal regulation of the consolidation of social guarantees of prosecutors in the countries of the European Union. Within the framework of the study, an analysis of the general provisions of the relevant laws of the EU countries regarding the social protection of prosecutors was carried out, a review of individual social guarantees and their consolidation in the legislation of the EU countries was carried out. It is noted that at the level of the EU countries there is no single legal definition of social guarantees of prosecutors, there are no established types and a clear list. Consolidation of the model of normative-legal regulation of social protection and social guarantees of prosecutors, which is due to the peculiarities of the national legal systems of each state, is called an ambiguous author. The scientist called Bulgaria's positive experience regarding the equality of prosecutors and judges in matters of appointment, career growth and discipline, and other social guarantees. But a detailed and in-depth study of such equality is specifically emphasized for Ukraine. Special attention was paid to the experience of foreign countries regarding the regulation of working hours of prosecutors and determining the workload of prosecutors.

Key words: prosecutor, social protection, social guarantees, legal regulation, countries of the European Union.

ДОСВІД КРАЇН ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ЩОДО ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ГАРАНТІЙ ПРОКУРОРІВ

Віта Шаль

*прокурор відділу фінансового контролю
управління внутрішнього аудиту та контролю
Генеральної прокуратури України (Київ, Україна)
ORCID ID: 0000-0001-9099-4253
Vitasal615@gmail.com*

Анотація. У статті здійснено розгляд окремих питань правового регулювання закріплення соціальних гарантій прокурорів у країнах Європейського Союзу. У рамках дослідження здійснено аналіз загальних положень профільних законів країн ЄС щодо соціального захисту прокурорів, проведено розгляд окремих соціальних гарантій та їх закріплення у законодавстві країн ЄС. Зазначено, що на рівні країн ЄС немає єдиного нор-

мативно-правового визначення соціальних гарантій прокурорів, відсутні закріплені їх види та чіткий перелік. Неоднозначним автором названо й закріплення моделі нормативно-правового регулювання соціального захисту та соціальних гарантій прокурорів, що обумовлено особливостями національних правових систем кожної з держав. Вченим названо позитивним досвід Болгарії щодо рівності прокурорів та суддів у питаннях призначення, кар'єрного зростання та дисципліни та інших соціальних гарантій. Але окремо наголошено на детальному та поглибленому дослідженні такої рівності саме для України. Особливу увагу у приділено досвіду зарубіжних країн щодо регулювання робочого часу прокурорів та визначення навантаження на прокурорів.

Ключові слова: прокурор, соціальний захист, соціальні гарантії, правове регулювання, країни Європейського Союзу.

Постановка проблеми. Прагнення України на вступ до Європейського Союзу зобов'язує нас врахувати ті норми та керуватися тими соціальними гарантіями, які є притаманними для країн, що входять до Європейського Союзу. Особливо гостро це питання стосується саме представників влади та представників правоохоронних органів, які мають забезпечувати реалізацію державної політики та захист прав, свобод та законних інтересів кожного громадянина. Ці органи, їх посадові та службові особи мають, в першу чергу, бути соціально захищеними та матеріально забезпеченими, оскільки саме ці аспекти є ключовими у питанні прозорості їх роботи, незалежності від будь-якого впливу, самостійності у прийнятті рішень у рамках наданих їм повноважень. Одним із перспективних та найбільш дієвих напрямків удосконалення соціального захисту прокурорів, правового регулювання їх соціальних гарантій, системи соціальних пільг, додаткового соціального та матеріального забезпечення, беззаперечно, залишається вивчення зарубіжного досвіду правового регулювання та реалізації соціальних гарантій, які передбачені для прокурорів у високорозвинених зарубіжних країнах. А тому вивчення досвіду країн ЄС, в тому числі й щодо правового регулювання соціальних гарантій прокурорів, залишається досить актуальним, оскільки курс на вступ до Європейського Союзу продовжено, тому має бути й активна нормативна та інша робота щодо удосконалення правового регулювання соціальних гарантій прокурорів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Загалом окремі питання соціального захисту прокурорів досліджували такі вчені як: А. В. Бабінська, Р. М. Білокінь, С. Я. Вавженчук, Ю. М. Гришина, М. І. Іншин, М. М. Клемпарський, П. В. Діхтєвський, Д. М. Добровольський, А. В. Скрипнюк, О. В. Тищенко, М. М. Устименко, В. І. Хвесюк, Н. М. Хуторян, Г. І. Чанишева, Ю. А. Чаплинська, Н. Л. Шевченко, В. І. Щербина, О. М. Ярошенко та інші. Проте, незважаючи на ряд наукових досліджень у вказаній сфері, проблема соціального захисту прокурорів та визначення їх соціальних гарантій залишається актуальною, тому вказаний напрямок потребує подальших наукових пошуків у цій сфері. Особливого значення для України набуває саме вивчення зарубіжного досвіду, а саме країн Європейського Союзу щодо закріплення та правового регулювання соціальних гарантій, які передбачені для прокурорів.

Невирішені раніше проблеми. На сьогодні досліджуючи діяльність прокуратури в цілому варто відзначити, що одним із напрямків реформування системи прокуратури та адміністративно-правового статусу прокурора є саме удосконалення соціального захисту та подальшого розвитку соціальних гарантій прокурора. Таку позицію висловлював О. І. Скибенко, який зазначав, що одним із завдань реформування конституційно-правового статусу обласних та окружних прокуратур України названо саме приведення соціальних гарантій прокурорів у відповідність із вимогами законодавства (Скибенко, 2021: 12–13). Вважаємо, що вказаний напрямок приведення соціальних гарантій у відповідність із вимогами законодавства супроводжується не тільки активним законотворчим процесом, а й гармонізацією національного законодавства у вказаній сфері із європейськими нормами та стандартами. Прагнення України на вступ до Європейського Союзу зумовлює й приведення законодавства до вимог ЄС, в тому числі й щодо соціального захисту та окреслення соціальних гарантій прокурорів.

Метою статті є дослідження питання закріплення та нормативно-правового регулювання соціальних гарантій прокурорів в окремих країнах Європейського Союзу. Для досягнення поставленої мети у статті здійснюється аналіз законодавства у сфері закріплення окремих соціальних гарантій прокурорів, аналізуються положення профільних законів у зарубіжних країнах щодо соціального захисту прокурорів, забезпечується розгляд окремих соціальних гарантій та їх закріплення у законодавстві країн ЄС, а також аналізується можливість застосування окремих положень щодо соціального захисту прокурорів у законодавстві України.

Виклад основного матеріалу. Переходячи до безпосереднього розгляду досвіду країн Європейського Союзу щодо правового регулювання соціальних гарантій прокурорів, варто окремо зазначити, що активний курс України на вступ до Європейського Союзу стимулює до модернізації прокуратури, в тому числі й системи наданих їм соціальних гарантій. Проте, на рівні країн ЄС немає єдиного нормативно-правового визначення соціальних гарантій прокурорів, відсутні закріплені їх види та чіткий перелік. Беззаперечно, це дещо ускладнює процес модернізації соціальних гарантій прокурорів в Україні до норм ЄС, оскільки немає чіткості та однозначності у розумінні соціальних гарантій прокурорів. У той же час, у напрямку України до ЄС у питанні реформування прокуратури та посиленні соціального захисту прокурорів варто орієнтуватися на норми, які закріплені Рекомендації Rec (2000) 19. Пунктом 4 вказаних рекомендацій передбачено, що «держава повинна вживати дієвих заходів, що гарантують прокурорам можливість виконання своїх фахових обов'язків за відповідних правових і організаційних умов, а також відповідні умови, тобто бюджетні кошти, що знаходяться в їхньому розпорядженні. Ці умови необхідно встановити з допомогою тісного

співробітництва між представниками прокуратур» (Комітет Міністрів Ради Європи, 2000). Окремий акцент зроблено на таких заходах як: 1) відсутність дискримінації у призначенні на посаду, підвищенні на посаді та переведенні прокурорів; 2) формування кар'єри прокурорів у відповідності до відомих та об'єктивних критеріїв; 3) питання переміщення – за службовою необхідністю; 4) регулювання умов служби (в тому числі заробітної плати та пенсії) на рівні закону; 5) справедливість та об'єктивність дисциплінарного провадження, яке регулюється виключно законом; 6) захист прокурорів у випадку порушення їх правового статусу, захист від погроз, захист їх особистої безпеки та особистої безпеки членів їх сімей; 7) свобода висловлювань, віросповідань, об'єднання в громадські організації; 8) навчання та підвищення кваліфікації прокурорів; 9) розвиток організації та внутрішнього управління прокуратури, правової кваліфікації та спеціалізації прокуратури; 10) законність надання будь-яких розпоряджень прокурору, а на вимогу прокурора – надання таких розпоряджень у письмовій формі. В цілому такий акт є різностороннім та стосується закріплення ключових соціальних гарантій, якими має бути наділений прокурор у державі, що прагне вступити до ЄС. Повторюємось, що це ключові засади, які є необхідними, беззаперечними та за сприятливих обставин можуть бути тільки розширені.

Окремо слід відзначити й на тому, що у країнах ЄС також немає єдиної моделі нормативно-правового регулювання соціального захисту та соціальних гарантій прокурорів, що обумовлено особливостями національних правових систем кожної з держав, її історичним походженням, взаємодією між гілками влади, політичним та державним устроєм тощо. Проте, єдине, що є спільним – розуміння того, що прокурор має бути наділений безпрецедентними соціальними гарантіями, які мають бути реально втілені по відношенню до кожного окремого прокурора, незалежно від його місця у системі прокуратури в цілому. Принцип розуміння людини як соціальної цінності, верховенство права, дотримання прав і свобод людини і громадянина, захист інтересів людини і громадянина у поєднанні із захистом держави – це ті принципи, які покладені в основу формування соціальної політики кожної із держав, що входить до Європейського Союзу. І розуміння прокурора, перш за все, як людини, а вже потім як представника влади, уповноваженого на захист публічних інтересів є основою для формування соціальних гарантій по відношенню до останнього.

Характерною рисою правового регулювання соціальних гарантій прокурорів у країнах ЄС є їх закріплення у профільних законах, що регулює діяльність прокуратури. Наприклад, в Естонській Республіці у Законі «Про прокуратуру» від 12 квітня 1998 року основними гарантіями незалежності прокурора названо: винагороду, відпустку, відшкодування майнової шкоди, завданої прокурору чи членам його сім'ї при виконанні ним своїх службових повноважень та функцій, заохочення, пенсійне забезпечення (Державна Рада Естонії, 1998). У профільному Законі Польщі «Про прокуратуру» також закріплено та врегульовано ряд важливих соціальних гарантій прокурорів, серед яких: отримання винагороди прокурора у випадку відсутності на роботі за певних обставин (Національні збори Польщі, 1994). Законом Республіки Польща також детально регламентовано аспекти соціального страхування прокурора, отримання фінансових допомог, винагороди, відпустки, одноразової компенсації, виплати премій, житлового забезпечення прокурорів, відшкодування витрат на проїзд від місця проживання прокурора до організаційного підрозділу прокуратури та місцевого центру організаційного підрозділу прокуратури тощо.

Закріплення окремих соціальних гарантій в профільному законі, на нашу думку, підкреслює значення соціального захисту прокурорів, не надаючи пріоритету іншим нормам, які вже стосуються їх повноважень, компетенції та сфери діяльності. Фактично ці категорії існують поряд: ефективне функціонування прокурора забезпечується визначеними законом відповідними соціальними гарантіями. В цілому про таку ж політику можна говорити й окреслюючи правове регулювання соціальних гарантій прокурорів в Україні, проте все ж є окремі гарантії та напрямки правового регулювання, які потребують уточнення та більш детального дослідження.

Але, не всі країни, які входять до складу ЄС детально регламентують питання закріплення соціальних гарантій прокурорів у профільних законах. Так, наприклад, Законом Латвії «Про прокуратуру» від 19.05.1994 року (Саейм ЛР, 1994) не визначено переліку соціальних гарантій прокурорів, а лише окремі статті названого закону присвячено незалежності прокурорів, недоторканості прокурорів, які охоплюють певні соціальні гарантії прокурорів. Деталізація інших соціальних гарантій у вказаному законі не здійснюється.

В Україні, як і в більшості інших країн ЄС має місце диференціація у питанні незалежності прокурорів та їх соціальних гарантій із суддями та іншими особами. Проте, все ж найбільш суттєвою є різниця у соціальному захисті та соціальних гарантіях прокурорів і суддів. Судді в Україні є більш соціально захищеними ніж прокурори, що, на нашу думку, є не досить правильно, оскільки ступінь ризику як на посаді судді так і прокурора є досить високим та кожен з них може бути підданий негативному впливу з боку інших осіб. З огляду на наведене вище, вже неодноразово озвучувалось питання щодо перегляду соціальних гарантій прокурорів та їх розширення, а за основу такого розширення брались саме соціальні гарантії, які передбачені для суддів. Зокрема, така думка була висловлена у Звіті з оцінки потреб «Зміцнення функціональної незалежності прокурорів у східноєвропейських державах-учасниках», де зазначалось, що міжнародні та регіональні стандарти рекомендують державам забезпечити достатні гарантії, в деяких випадках можна порівняти з тими, які надаються суддям для того, щоб прокурори були незалежними при ухваленні рішень. Такі стандарти гарантують бюджет органів прокуратури, заробітну плату та умови служби; вони забезпечують об'єктивний відбір кадрів, оцінку діяльності співробітників та їх просування по службі, належне навчання, об'єктивне ставлення до дисципліни та механізми перекладу службою (ОБСЄ, 2018: 13).

В цілому ми погоджуємося із необхідністю реформування системи соціальних гарантій прокурорів, шляхом наближення таких гарантій до тих гарантій, які передбачені для суддів. А тому, вважаємо, що досвід Болгарії, в якій призначення, кар'єрне зростання та дисципліна суддів, прокурорів та слідчих регулюються Конституцією та законом однаково може бути корисним, але це потребує досить детального та поглибленого дослідження. Конструктивною з цього приводу є думка С. В. Циганка, який, досліджуючи питання незалежності суддів і прокурорів, наголошує на тому, що головна різниця, з точки зору незалежності, між суддями і прокурорами полягає в тому, що прокуратура може в одних державах вимагати заходів, щоб запровадити на практиці державну політику, наприклад, законодавча влада або навіть виконавча влада може законно просити прокуратуру надавати пріоритети переслідуванню одного виду злочинної діяльності над іншим. Судові рішення, навпаки, ні в якому разі не можуть контролюватися державою. Саме через цю відмінність може здатися важким надання загальних стандартів для незалежності як суддів, так і прокурорів (Циганок, 2019: 229–230). З іншої сторони, як ми вже говорили вище, і судді і прокурори несуть досить високий ризик для свого життя та здоров'я, що обумовлено їх професійною діяльністю та характером функцій та завдань, які вони виконують, оскільки беруть безпосередню участь у провадженні різноманітних справ, захищають інтереси окремої особи чи суспільства в цілому. Тому, ще раз наголошуємо на тому, що питання рівності прав суддів та прокурорів має бути детально досліджено та проаналізовано.

Окреслюючи питання соціальних гарантій прокурорів та їх правове регулювання зазначимо, що одним із перших, на що варто звернути увагу є те, що у країнах ЄС на відміну від України суттєвого значення приділено питанню правового регулювання такої соціальної гарантії як дотримання робочого навантаження прокурорів, тобто регулювання кількості справ, які веде прокурор протягом певного чітко визначеного періоду часу. Як зазначено Європейською комісією з питань ефективності правосуддя, розрахунок навантаження на прокурорів можна виміряти, розглянувши три фактори: кількість прокурорів (за необхідності, кількість посадових осіб, які виконують ті самі функції, що й прокурори), кількість проваджень, над якими працює прокурор, та кількість функцій прокурора (Європейський інформаційно-дослідницький центр, 2015).

Характерною рисою країн ЄС є чітке визначення та дотримання нормування робочого часу прокурорів, що здійснюється з метою збереження їх працездатності, фізичного, морального та психологічного здоров'я. Фактично мають місце різноманітні формули визначення навантаження на прокурорів, регулювання їх робочого часу та відпочинку, методики розрахунку навантаження, що забезпечується аналізом відомостей обліку робочого часу та критеріях визначення складності завдань, що виконують прокурори. Для країн ЄС має місце усвідомлення того, що кадровий голод в системі прокуратури є недопустимий, а для якісного та своєчасного виконання прокурорами своїх функцій та посадових обов'язків має бути час на підготовку до введення справи, входження у курс кожної справи з детальним аналізом всіх складових процесу та прийняття відповідного процесуального рішення. Регулювання робочого навантаження дає змогу керувати справедливим та рівномірним розподілом справ між різними прокурорами, які входять до складу однієї прокуратури, а це, в свою чергу, є одним із показників соціального захисту та соціального забезпечення прокурорів. Наприклад, у Польщі існує два види контролю за робочим навантаженням прокурорів: 1) статистична інформація, яка є загальною та здійснюється у відповідності до Закону «Про статистичну інформацію». Зазвичай, ця інформація носить періодичний характер та спрямована на отримання певних статистичних досліджень у сфері роботи прокуратури; 2) внутрішній контроль за навантаженням прокурорів, що здійснюється з метою оцінювання роботи кожного окремого прокурора та ефективності роботи прокуратури в цілому. Проте, варто відзначити, що ніяких критичних меж щодо робочого навантаження прокурорів у Польщі немає, а тому в цілому цей показник є досить умовним та часто не в повній мірі відображає фактичну зайнятість прокурора.

Що стосується України, то у питанні розрахунку навантаження прокурорів є певні проблеми, оскільки реального моніторингу за станом завантаженості прокурорів не має. За загальним правилом ця функція покладена на керівників відповідних прокуратур та кадрову службу, проте дієвого та ефективного контролю у цій сфері, на жаль, все ще немає. Крім того, вважаємо, що така соціальна гарантія як регулювання робочого навантаження прокурорів не має бути просто проголошеною, оскільки це не забезпечить ні дієвого розподілу справ між прокурорами, ні ефективного контролю за розподілом такого навантаження. Розрахунок робочого навантаження прокурорів, методика розрахунку такого навантаження, аспекти контролю за проведенням розрахунку має бути нормативно-врегульовано із детальною регламентацією участі кожного суб'єкта у цьому процесі.

Беззаперечно окреслюючи соціальні гарантії прокурорів в країнах ЄС ми не можемо не торкнутися й питання матеріального забезпечення прокурорів у таких країнах, оскільки саме матеріальне забезпечення є однією із найбільш важливих соціальних гарантій незалежної та неупередженої роботи прокурорів. І в цій сфері нормативно-правове регулювання є досить різним, що в основному виражається у ключовому суб'єкті, який уповноважений на формування державної політики у вказаній сфері, а також закріплення основних складових заробітної плати прокурора у законі чи підзаконному нормативно-правовому акті. Яскравим прикладом матеріального забезпечення прокурорів є досвід Федеративної Республіки Німеччини. У цій державі правове регулювання виплати заробітної плати прокурорів здійснюється виключно на рівні закону, що унеможливило будь-які зловживання у вказаній сфері. У Польщі правове регулювання матеріального забезпечення прокурорів здійснюється також на рівні профільного закону, яким і визначаються складові заробітної плати, премії, інші доплати. Часто деталізація наведених у законі положень здійснюється на підзаконному

рівні у відповідних спеціально прийнятих актах. У Польщі в профільному законі «Про прокуратуру» від 28.01.2016 року закріплено аспекти фінансування діяльності прокуратури (Національні збори Польщі, 1994).

Законодавством Польщі закріплена можливість Генерального прокурора делегувати прокурора Міністерству юстиції або іншій організаційній одиниці, підпорядкованій міністру юстиції, відповідно до кваліфікації прокурора. Фінансова підтримка таких делегованих прокурорів є досить значною, зокрема закріплено, що «прокурор, делегований в іншу організаційну одиницю прокуратури, за винятком Національної прокуратури, після закінчення 6 місяців делегування отримує право на базову винагороду у розмірі базової ставки, передбаченої для прокурора цієї одиниці на строк, що залишився в делегації, а якщо за займаною ним посадою він уже отримував винагороду в цій або вищій ставці, отримує право на винагороду у більшій ставці» (стаття 108 Закону Польщі «Про прокуратуру»). Для прокурорів, які відряджені в інше місце, ніж місцезнаходження організаційної одиниці прокуратури, в якій прокурор проходить службу, інше місце його постійного проживання, прокурор, делегований на період відрядження передбачено право на наступні витрати, які пов'язані з відшкодуванням незручностей, пов'язаних з відрядженням поза встановленим місцем служби, а саме: 1) право на безкоштовне проживання в умовах, що відповідають гідності посади, або відшкодування витрат на проживання за місцем відрядження в одній із таких форм: а) відшкодування фактично понесених витрат; б) щомісячна одноразова допомога – у розмірі, що не перевищує 80 відсотків базового розміру, що є підставою для визначення посадового окладу прокурора; 2) відшкодування витрат на перший проїзд від відрядження до місця постійного проживання та відшкодування витрат на проїзд, вчинений не більше одного разу на тиждень до місця постійного проживання; 3) одноразова сума покриття витрат на проїзд на місцевому транспорті; 4) відшкодування витрат, понесених у зв'язку з використанням транспортних засобів, що належать працівнику, у службових цілях; 5) відшкодування витрат на щоденний проїзд до місця розміщення (Національні збори Польщі, 1994). Такі види матеріальної допомоги для делегованих прокурорів говорить про їх неабияку фінансову підтримку з боку держави, суть якої зводиться до забезпечення комфортних умов для тих прокурорів, які були делеговані для роботи в умовах, які не є для них звичними.

Проте не у всіх державах ЄС має місце підхід до регулювання питання оплати праці прокурорів виключно на рівні законів. Так, статтею 31 Закону «Про прокуратуру Литовської республіки» від 27.07.1990 року № I-420 закріплено, що розміри посадових окладів працівників прокуратури встановлюються Президією Верховної Ради Литовської Республіки (Сайм ЛР, 1990). В Естонській Республіці у Законі «Про прокуратуру» від 12 квітня 1998 року, а саме у статті 13 також закріплено положення про те, що заробітна плата прокурора та відшкодування витрат під час перебування на посаді визначаються Урядом республіки (Державна Рада Естонії, 1998). Отже, можемо говорити про різноманітність підходів щодо нормативно-правового закріплення питання щодо визначення структури оплати праці прокурорів. Єдиним, що є спільним для країн Європейського Союзу – це розміри оплати праці прокурорів, які в цілому є суттєвими, тобто є такими, що забезпечують нормальне та гідне становище прокурорів у суспільстві, можливості утримувати себе та свою сім'ю.

Цікавою щодо нормативно-правового регулювання є отримання заробітної плати прокурорами в такій європейській країні як Данія. Так, прокуратура у вказаній країні має право на погоджену річну зарплату. Так, прокурори мають можливість домовитися про щорічне підвищення заробітної плати та/або винагороди. Винагорода є одноразовою і призначається в індивідуальному порядку прокурорам, робота та результати роботи яких за рік перевищили очікування (Парламент Данії, 2021: 8). В Україні ж система погодженої річної заробітної плати, на нашу думку, стала б підставою для вчинення корупційних дій у вказаній сфері, оскільки, на жаль, наше суспільство, а особливо посадові особи органів влади, не мають настільки високої правової свідомості та таких високих моральних якостей, які б дозволили регулювати питання оплати праці прокурорів по іншому, аніж виключно на рівні закону.

Висновки. Підсумовуючи нормативно-правове регулювання соціальних гарантій прокурорів в країнах ЄС можемо зробити наступний висновок: наявна неоднозначність нормативно-правового регулювання соціальних гарантій прокурорів, не у всіх країнах соціальні гарантії прокурорів закріплюються на рівні саме профільних законів, не кожний закон містить чітке розуміння соціальних гарантій прокурорів та їх перелік тощо. Проте єдиним, як ми вже говорили, є усвідомлення необхідності реального та достатнього соціального захисту прокурорів, дотримання їх соціальних прав, а отже й забезпечення ефективного правового регулювання у вказаній сфері.

Список використаних джерел:

1. Скибенко О. І. Конституційно-правовий статус прокуратури України в умовах реформування : дис. на здоб. наук. ступеня канд. юрид. наук за спец. 12.00.02 – конституційне право; муніципальне право. Національна академія внутрішніх справ. Київ, 2021. 237 с.
2. Рекомендація Rec (2000) 19 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо ролі прокуратури в системі кримінального правосуддя: Ухвалено Комітетом Міністрів Ради Європи на 724 засіданні заступників міністрів 6 жовтня 2000 року. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/Rec_2000_19_2000_10_6.pdf
3. Про прокуратуру : Закон Естонської Республіки від 12.04.1998 року. URL: <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:3nPMZkmBRrAJ:https://constitutions.ru/?p%3D24804&hl=ru&gl=ua&strip=1&vwsr=0>
4. Про прокуратуру : Закон Польщі від 28.01.1996 року. URL: <https://sip.lex.pl/akty-prawne/dzu-dziennik-ustaw/prawo-prokuraturze-18281417>

5. Про прокуратуру : Закон Латвії від 19.05.1994 року. URL: <https://lawyer-khroulev.com/wp-content/uploads/2019/09/Zakon-Latvii-o-prokurature-ru.pdf>
6. Звіт з оцінки потреб «Зміцнення функціональної незалежності прокурорів у східноєвропейських державах-учасниках». URL: <https://www.osce.org/files/f/documents/3/5/447865.pdf>
7. Циганок С. В. Принцип незалежності суддів і прокурорів у країнах Європейського Союзу. Підприємництво, господарство і право. 2019. № 7. С. 227–231.
8. European judicial systems. Efficiency and quality of justice / CEPEJ STUDIES No. 23. URL: <http://bit.ly/2hSLRrz>
9. Про прокуратуру Литовської Республіки : Закон від 27.07.1990 року № I-420. URL: https://e-seimas.lrs.lt/rs/legalact/TAD/TAIS.74369/format/ISO_PDF/
10. Danish contribution to the 2021 Rule of Law Report. 9 March 2021. URL: <https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/dk-input.pdf>

References:

1. Skybenko, O. I. (2021). Konstytutsiino-pravovyi status prokuratury Ukrainy v umovakh reformuvannia : dys. na zdob. nauk. stupenia kand. yuryd. nauk za spets. 12.00.02 konstytutsiine pravo; munitsypalne pravo. Natsionalna akademiia vnutrishnikh sprav. Kyiv, 237 p. [in Ukrainian].
2. Recommendation Rec (2000) 19 of the Committee of Ministers of the Council of Europe to member states on the role of the prosecutor's office in the criminal justice system : Adopted by the Committee of Ministers of the Council of Europe at the 724th meeting of the Deputy Ministers on October 6. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/Rec_2000_19_2000_10_6.pdf
3. On the Prosecutor's Office : Law of the Republic of Estonia dated April 12, 1998. URL: <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:3nPMZkmBRrAJ:https://constitutions.ru/?p%3D24804&hl=ru&gl=ua&strip=1&vwsr=0>
4. On the Prosecutor's Office : Law of Poland dated January 28, 1996. URL: <https://sip.lex.pl/akty-prawne/dzu-dziennik-ustaw/prawo-o-prokuraturze-18281417>
5. On the Prosecutor's Office : Law of Latvia dated 19.05.1994. URL: <https://lawyer-khroulev.com/wp-content/uploads/2019/09/Zakon-Latvii-o-prokurature-ru.pdf>
6. Needs assessment report "Strengthening the functional independence of prosecutors in Eastern European participating states". URL: <https://www.osce.org/files/f/documents/3/5/447865.pdf>
7. Tsyganok, S. V. (2019). The principle of independence of judges and prosecutors in the countries of the European Union. Entrepreneurship, economy and law. No. 7. P. 227–231. [in Ukrainian]
8. European judicial systems. Efficiency and quality of justice / CEPEJ STUDIES No. 23. URL: <http://bit.ly/2hSLRrz>
9. On the Prosecutor's Office of the Republic of Lithuania : Law dated July 27, 1990 No. I-420. URL: https://e-seimas.lrs.lt/rs/legalact/TAD/TAIS.74369/format/ISO_PDF/
10. Danish contribution to the 2021 Rule of Law Report. 9 March 2021. URL: <https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/dk-input.pdf>